



Grondwettelijk Hof

**PERSBERICHT
ARREST 78/2023**

Het Hof verwerpt het beroep tot vernietiging van het decreet dat beoogt om de continuïteit van de dienstverlening door de Vlaamse vervoersmaatschappij De Lijn te garanderen in geval van staking

Het decreet van het Vlaamse Gewest van 28 mei 2021 beoogt de continuïteit van de dienstverlening door de Vlaamse vervoersmaatschappij De Lijn in geval van een staking te garanderen. Het decreet voorziet in de mogelijkheid voor De Lijn om in geval van een staking in een aangepast vervoersaanbod te voorzien dat wordt gewaarborgd door de personeelsleden die tot de essentiële beroepscategorieën behoren en die niet 72 uur vóór het begin van de stakingsdag hun intentie hebben meegedeeld om al dan niet aan de staking deel te nemen. Drie vakorganisaties, de voorzitters ervan en twee werknemers van De Lijn vorderen de vernietiging van dat decreet.

Het Hof verwerpt het beroep tot vernietiging. Het Hof oordeelt dat het Vlaamse Gewest bevoegd is om het bestreden decreet aan te nemen. Daarnaast oordeelt het Hof dat het bestreden decreet verenigbaar is met de syndicale vrijheid, het recht op overtuiging en vrije meningsuiting en het recht op collectieve actie.

1. Context van de zaak

Bij een decreet van 28 mei 2021 voert het Vlaamse Gewest **een regeling in die tot doel heeft om de continuïteit van de dienstverlening door de Vlaamse vervoersmaatschappij De Lijn in geval van een staking te garanderen**. De Vlaamse decreetgever heeft zich daarbij geïnspireerd op de regeling die de federale wetgever in 2017 heeft ingevoerd met betrekking tot de NMBS, en die door het Hof in zijn arrest [nr. 67/2020](#) grondwettig werd bevonden.

Het decreet van 28 mei 2021 bepaalt dat een **stakingsaanzegging minimum acht werkdagen op voorhand** moet worden ingediend. De raad van bestuur van De Lijn bepaalt, na advies van de ondernemingsraad, welke operationele beroepscategorieën hij essentieel acht om een aangepast vervoersaanbod aan de gebruikers aan te bieden. Behalve in geval van een geldige reden, moeten de personeelsleden die tot die beroepscategorieën behoren en van wie de aanwezigheid op de stakingsdag wordt verwacht, **uiterlijk 72 uur vóór het begin van de stakingsdag hun definitieve intentie meedelen of zij al dan niet aan de stakingsdag deelnemen**. Enkel de personeelsleden die tot de essentiële operationele beroepscategorieën behoren en die ervoor hebben gekozen om niet aan de staking deel te nemen, waarborgen het aangepaste vervoersaanbod. Personeelsleden die aan de informatieverplichting zijn onderworpen en die nalaten hun intentie om aan de stakingsdag deel te nemen tijdig kenbaar te maken of die hun verklaring niet naleven, kunnen een tuchtstraf oplopen, tenzij er een behoorlijk bewezen geldige reden is. Ten slotte is het de personeelsleden **verboden om het**

aangepaste vervoersaanbod te belemmeren door bijvoorbeeld de toegang tot de arbeidsplaats voor de personeelsleden die willen werken, te blokkeren.

Drie vakorganisaties, de voorzitters ervan en twee werknemers van De Lijn vorderen de vernietiging van het decreet van 28 mei 2021.

2. Onderzoek door het Hof

De verzoekende partijen voeren aan dat het decreet de bevoegdheidsverdelende regels (2.1) en bepaalde grondrechten (2.2) schendt.

2.1. De bevoegdheidsverdelende regels

De verzoekende partijen zijn van mening dat het decreet valt onder de bevoegdheid van de federale overheid inzake het (collectief) arbeidsrecht.

Het Hof stelt vast dat de federale overheid bevoegd is voor het collectief arbeidsrecht en de collectieve arbeidsbetrekkingen in de overheidssector, ook die van de gemeenschappen en de gewesten. De gewesten zijn bevoegd om het gemeenschappelijk stads- en streekvervoer te regelen en om een instelling van openbaar nut op te richten die wordt belast met dat vervoer, zoals De Lijn.

Het Hof oordeelt dat de gewesten bevoegd zijn om in een aangepast vervoersaanbod in geval van staking te voorzien. Daarentegen hebben de minimumtermijn van acht werkdagen voor een stakingsaanzegging, de verplichte intentieverklaring en de sancties bij de niet-naleving ervan en het verbod om de uitvoering van het aangepast vervoersaanbod te bemoeilijken, betrekking op het regelen van de individuele of de collectieve arbeidsverhoudingen. Bijgevolg behoren die aspecten tot de bevoegdheid van de federale overheid. Het Hof gaat na of het Vlaamse Gewest die aspecten niettemin kon regelen met toepassing van de techniek van de impliciete bevoegdheden. Die techniek laat een gewest toe wetgevend op te treden in een federale aangelegenheid, op voorwaarde dat zulks noodzakelijk is voor de uitoefening van de gewestelijke bevoegdheden, die federale aangelegenheid zich leent tot een gedifferentieerde regeling en de gevolgen voor de federale aangelegenheid marginaal zijn. Volgens het Hof is het regelen van die aspecten noodzakelijk om een aangepast vervoersaanbod in het geval van staking tot stand te kunnen brengen en daarover tijdig aan de gebruikers te kunnen communiceren. Ook aan de voorwaarde van de gedifferentieerde regeling is volgens het Hof voldaan, aangezien de federale wetgeving toelaat dat de individuele en collectieve arbeidsbetrekkingen op verschillende manieren kunnen worden geregeld. Ten slotte is de weerslag op de federale bevoegdheid marginaal, aangezien het bestreden decreet enkel betrekking heeft op het personeel van De Lijn en dat personeel vrij is om al dan niet deel te nemen aan de staking.

Het Hof besluit dat het **Vlaamse Gewest bevoegd was om het decreet van 28 mei 2021 aan te nemen.**

2.2. De grondrechten

De verzoekende partijen voeren aan dat meerdere aspecten van het decreet van 28 mei 2021 strijdig zijn met de syndicale vrijheid, het recht op overtuiging en vrije meningsuiting en het recht op collectieve actie.

Het Hof wijst erop dat artikel 23 van de Grondwet het recht op collectief onderhandelen waarborgt en dat de artikelen 26 en 27 van de Grondwet en artikel 11 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, de vrijheid van vergadering en de vrijheid van vereniging waarborgen. Het Hof benadrukt dat het stakingsrecht een belangrijk aspect vormt voor de leden van een vakbond bij de bescherming van hun belangen en een middel is om de daadwerkelijke uitoefening van het recht op collectief onderhandelen te verzekeren. Het Hof wijst er evenwel op dat het stakingsrecht niet absoluut is en dat het bijgevolg aan voorwaarden en beperkingen kan worden onderworpen.

Het Hof oordeelt dat het decreet van 28 mei 2021 een **legitieme doel** nastreeft, namelijk het waarborgen van de vrijheid van verkeer en het recht op mobiliteit van de gebruikers van De Lijn. Het gaat vervolgens voor elk van de betrokken aspecten na of zij in het licht van die doelstelling gerechtvaardigd is.

Het Hof oordeelt ten eerste dat **de minimale stakingsaanzeggingstermijn van acht werkdagen en de verplichte intentieverklaring pertinente maatregelen zijn**. Die maatregelen maken het De Lijn mogelijk om binnen een beperkte tijd een aangepast vervoersaanbod in te voeren en om dat vervoersaanbod tijdig mee te delen aan de gebruikers. Volgens het Hof zijn die maatregelen ook **evenredig** : er wordt niet voorzien in een opvordering van personeel, maar enkel in een aangepast vervoersaanbod op basis van de beschikbare personeelsleden. Ook de personeelsleden die tot de essentiële beroeps categorieën behoren en van wie de aanwezigheid op de stakingsdag wordt verwacht behouden dus de mogelijkheid om deel te nemen aan de aangekondigde staking, op voorwaarde dat zij hun intentie uiterlijk 72 uur van tevoren mededelen. Bovendien rust die verplichting slechts op de personeelsleden die geen behoorlijk bewezen geldige redenen kunnen laten gelden.

Vervolgens onderzoekt het Hof **de tuchtrechtelijke sanctionering van de personeelsleden die hun intentie om al dan niet aan de stakingsdag deel te nemen niet tijdig hebben kenbaar gemaakt of die hun verklaring niet naleven**. Volgens het Hof is een dergelijke sanctionering, met de sancties voorzien in de toepasselijke regelgeving, een **pertinente maatregel**, omdat het ertoe strekt de doeltreffendheid van het aangepast vervoersaanbod te waarborgen. Die maatregel is ook **evenredig**, aangezien het aan de tuchtinstantie toekomt om een sanctie op te leggen, rekening houdend met de omstandigheden van elk individueel geval en met de vereiste van de evenredigheid van de sanctie.

Ten slotte is het Hof van oordeel dat ook **het verbod om het aangepaste vervoersaanbod te belemmeren** (door bijvoorbeeld de toegang tot de arbeidsplaats voor de personeelsleden die willen werken, te blokkeren) **gerechtvaardigd** is. Een dergelijk verbod is pertinent, aangezien het tot doel heeft om een aangepast vervoersaanbod in geval van staking mogelijk te maken. Aangezien dat verbod vreedzame stakingsposten niet verhindert, vormt het ook een evenredige maatregel.

Het Hof besluit dat het decreet van 28 mei 2021 **de syndicale vrijheid, het recht op overtuiging en vrije meningsuiting en het recht op collectieve actie niet schendt**.

3. Besluit

Het Hof **verwerpt het beroep**.

Het Grondwettelijk Hof is het rechtscollege dat waakt over de inachtneming van de Grondwet door de verschillende wetgevers in België. Het Hof kan wetten, decreten en ordonnanties vernietigen, ongrondwettig verklaren en schorsen wegens schending van een fundamenteel grondrecht of een bevoegdheidverdelende regel.

Dit persbericht, opgesteld door de cel “media” van het Hof, bindt het Grondwettelijk Hof niet. De [tekst van het arrest](#) is te vinden op de webstek van het Grondwettelijk Hof.

Contactpersonen voor de pers : [Frank Meersschaut](#) | 0475/325.218 | [Tim Souverijns](#) | 02/500.12.21

Volg het Hof via Twitter [@ConstCourtBE](#)